

A pacsirtákat lelövik, ugye?

Május végén röppent fel a hír, hogy közel 440 ezer mezei pacsirta kilövését engedélyezte a vízügyi és erdészeti tárca jövő májusig Romániában. Sokan háborodtak fel, aláírásgyűjtés is indult a faj védetté nyilvánításáért, pedig a probléma nem új keletű.

Némi kutakodás után megtudtuk, hogy 2015-ben a Román Madártani Társaság már indított figyelemfelkelő kampányt a pacsirtavadászat ellen, mivel 2010 és 2015 között duplájára nőtt a kilőhető madarak száma, 2014 és 2015 májusa között 683 066 példány, 2015 és 2016 májusa között 363 570, 2016 és 2017 májusa között 494 760, 2017 és 2018 májusa között 295 874, 2018 és 2019 májusa között pedig 447 029 mezei pacsirta kilövését engedélyezték az országban. Az Európai Unió tagállamai közül Románia mellett már csak Görögországban, Olaszországban, Franciaországban, Cipruson és Máltán vadászhatnak mezei pacsirtákra. Az énekesmadarak kilövésének egyetlen oka, hogy nyelvükből pástétom

készül, mely főleg Olaszországban számít ingyencséggnek.

Arra nem találtunk választ, hogy idén miért váltott ki az átlagosnál nagyobb felháborodást, miért érte el többek ingerküszöbét a pacsirtavadászat, valószínűleg nagyobb nyilvánosságot kapott a hír, azt azonban megtudtuk, hogy a vadászat súlyosbít egy létező gondot, az állomány csökkenését. A témáról **Nagy Attilával**, a Milvus Csoport Madártani és Természetvédelmi Egyesület projektmenedzserével beszélgettünk.

Mit kell tudni a mezei pacsirtáról?

„A mezei pacsirta (*Alauda Arvensis*) rovarévo madár, a talajon fészkel, alacsony fűű élőhelyen, és sikerült alkalmazkodnia a megváltozott életkörülményekhez, mindenféle növényi kultúrában ott van, csak hogy ez számára bizonyos fokú ökológiai csapda, a mezőgazdasági munkák kedvezőtlen módon befolyásolhatják a költési sikert. A ragadozó madarak vadásznak rá, és a természetes rendszeren kívül a kóbor macskák; földön fészkelő madárról van szó, a tojásokat is és a fiókákat is erősen megdézsmálhatják. Az Egyesült Álla-

A fotókat és térképeket Nagy Attila készítette

mokban végeztek felméréseket, milliárdos nagyságrendű a kivadult meg kóricáló macskák által évente leölt madarak száma, ez az egyik legnagyobb természetvédelmi gond. De más szőrmes ragadozók, a róka, a borz és a vaddisznó is veszélyes rájuk. Emellett kikaszálják a fészkeket, megfáznak a tojások, rájuk megy a permetezőgép... és ezt még tetézi a vadászat. Ha nem lenne emberi tevékenység, akkor is lenne egy természetes mortalitás, de azt az adott faj mindig tudta kompenzálni, vagy ha nem, akkor kihalt. Ez a természetes evolúció. Rengeteg faj azért halt ki, mert megváltoztak az életkörülmények, vagy jött egy agresszívabb faj, és ezekhez nem tudott alkalmazkodni. Csak az ember már annyira durván beavatkozott az egész rendszerbe, hogy sok faj már nem tud alkalmazkodni. A pacsirta is alkalmazkodott egy ideig, de már nem tudja ellensúlyozni a veszteségeket” – mondta Nagy Attila.

Csökkenő állományok

A szakember hozzátette: a vadászat több szempontból is aggályos. A mezei pacsirta költöző madár, és kifejezetten az őszi vonulás alatt lőhető, az EU Madárvédelmi Irányelve alapján a költési szezonban és a tavaszi vonulás idején tilos az amúgy vadászható fajok lövése is. A vonulás idején azonban lehetetlen megállapítani, hogy a kilőtt madár

úgymond a mienk, tehát romániai pacsirta-e, vagy valamelyik északi országból tart a Mediterráneum felé, ahol áttelelné.

Ennél is nagyobb gond, hogy Európában, ezen belül Romániában, a pacsirtaállomány jelentősen csökken. „A mezei pacsirta most már mezőgazdasági környezetben költő madár, nálunk elsősorban a nyílt, síkvidéki és dombvidéki környezetben fészkel nagy számban. Néhány százada az ember felszántotta Európában a legtöbb gyepet, és a pacsirta is adaptálódott, nem elsősorban kaszálókon és legelőkön költ, hanem búzaföldön, lucernásban, amit aztán aratnak, lekaszálnak, vegyszereznek. Egyrészt csökken a természetes élőhely, másrészt a másodlagos élőhelyen, például szántóföldi környezetben alacsony a költési siker. Sok költés meghiúsul, bezápnak a tojások, kikaszálják a fiókákat, nagy veszteségek érik az állományt a mezőgazdasági munkálatok miatt, ez sokkal nagyobb veszélyeztető tényező, mint maga a vadászat” – hangsúlyozza a szakember.

Ráadásul a pacsirtavadászat nem húzóágazat, a gazdasági jelentősége sem akkora, hogy a vadászatot erőltetni kellene. Nálunk nincs is hagyománya az énekesmadár-vadászatnak, ez elsősorban a Mediterráneumban, Olaszországban gyakori, tehát nincs jelentős oka annak, hogy a vadászatot erőltessék egy olyan faj esetében, amelynek állománya amúgy is csökken. Nemcsak a mezei pacsirta, hanem a mezőgazdasági

környezetben fészkelő és élő énekesmadarak és egyéb fajok jelentős részének is csökken az állománya egész Európában, s ahelyett hogy például csökkentenék a vegyszerezést, ezzel segítve legalább az állomány megőrzését, még vadászhatják is az egyre kevesebb madarat – összegezte Nagy Attila. Ráadásul nemcsak a mezei pacsirták eshetnek a vadászok áldozatául. A mezei pacsirta ugyanis egy viszonylag jelentéktelen kinézetű, köznyelven mondva szürke kis madár, de vannak más fajok is, amelyek hasonlóan néznek ki. Ilyen például a szikipacsirta meg a kalandrapacsirta, ezek elsősorban az ország keleti részében élnek nagy számban, és tilos a vadászatuk. Épp ott vannak a legnagyobb kvóták a mezei pacsirtára, ahol ez a két védett faj is él. Semmi garancia nincs arra, hogy közülük ne ejtsenek el sokat, hiszen jól felkészült szakember kell legyen valaki ahhoz, hogy távcső nélkül, röptében megállapítsa, hogy melyik fajhoz tartozó madarat lát.

A törvény engedi

Nagy Attila meg is jegyezte: nem érti, miért éppen most „kapta fel a média” a pacsirtavadászatot, hiszen egyrészt ez nem új keletű, másrészt a pacsirta esete nem egyedi. Vanak vízimadarak, récefajok, például a barátréce, melyeknek csökken az állományuk, mégis vadásszák őket.

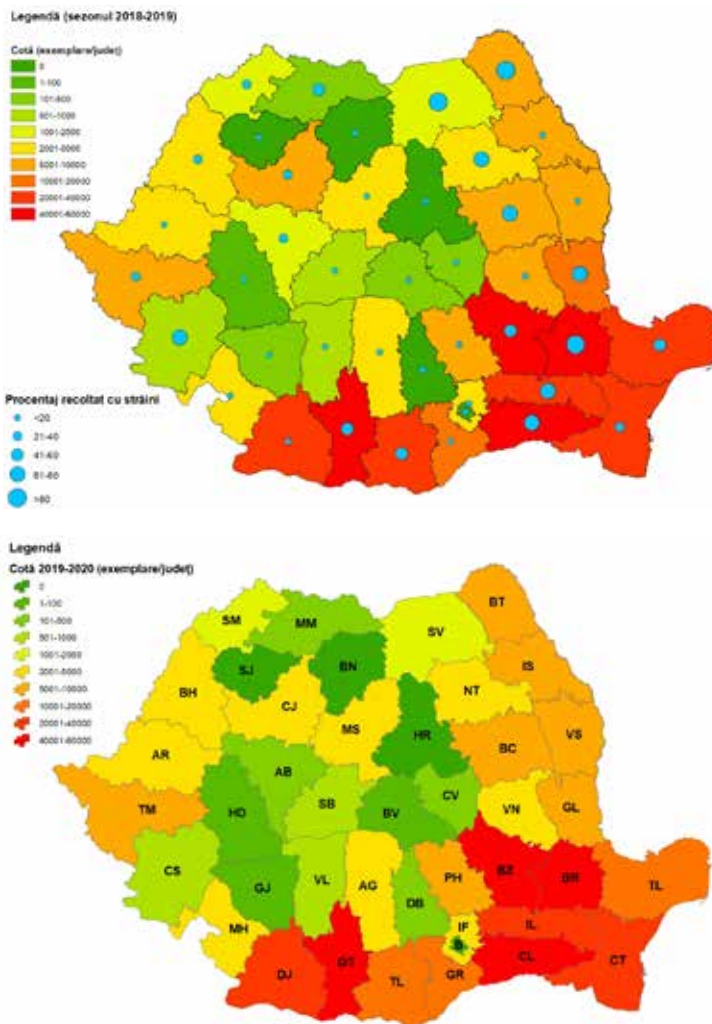
Ráadásul a kilövési kvótát sem kifejezetten tudományos alapon állapítják meg, tudtuk meg a szakembertől: „Igazából az határozza meg, mennyi a kilövési kvóta, hogy összeadódik az egyes vadászati területeket kezelők által kért szám. Tehát mindenki eldönti, hányat akar kilőni, ezt országosan összeadják, s ennyi. Nem tudományos szempontból indul ki, nincs semmiféle figyelemmel kísérés, ellenőrzés. Mi civilek sok energiát fektetünk abba, hogy legalább a költőállomány alakulását kövessük, a vadásztársadalom ellenben semmilyen módon nem követi az állomány alakulását.”

Az állománykövetés sem könnyű vándormadarak esetében. Például költőállományt is csak statisztikai módszerekkel feldolgozott becslésekkel lehet követni, s azt tudják, hogy nálunk ez is csökken, de a hullámokban átvonuló állományt gyakorlatilag lehetetlen számszerűsíteni, ráadásul

azt sem tudni, mi történik a telelőhelyeken.

Nagy Attila szerint egyértelmű lenne, hogy egy csökkenő állományú faj vadászatát legalább addig fel kellene függeszteni, amíg el nem ér a madarak száma legalább egy stagnáló állapotot, hiszen minél kevesebb madár marad, annál nehezebb lesz ezt elérni. Csakhogy a törvények lehetővé teszik a mezei pacsirta vadászatát. Nagy Attilától ugyanis azt is megtudtuk, hogy az úgynevezett Madárvédelmi Irányelv alapján az Európai Unióban minden madár védett, de vannak madárfajok, amelyekre bizonyos periódusokban ennek ellenére lehet vadászni.

Magát az irányelvet kötelezően át kell ültetni a hazai jogrendbe is. Eszerint jelenleg a mezei pacsirta Annex II. faj, ami a következőt jelenti: „A Közösség egész területén lévő állományszintjük, földrajzi elterjedésük és szaporodási rátájuk alapján a II. mellékletben felsorolt fajok a nemzeti jogszabályok adta kereteken belül vadászhatók. A tagállamok biztosítják, hogy e fajok vadászata ne veszélyeztesse az elterjedési területükön tett védelmi erőfeszítéseket... A II. melléklet B. részében meghatározott fajok csak abban a tagállamban vadászhatók, amelyeknél ez fel van tüntetve.” Ez a II. B táblázat határozza meg, hogy a mezei pacsirta (és a többi faj) melyik tagállamban vadászható, melyikben nem. „Nálunk a természetvédelmi törvény egyrészt átteszi a hazai jogrendbe az EU-s direktívát, másrészt

hozzáteszi a saját cikkelyeit, így kimondja, hogy márpedig nálunk a pacsirtára lehet vadászni, s a vadászati törvényben is megvan, hogy melyik a vadászati periódus” – összegezte a projektmenedzser. Ő maga EU-s szinten várna jogszabály-változtatást ahhoz, hogy országos szinten is változzon a helyzet. Ha elég nagy lenne a társadalmi támogatás,

az sokat számítana, mert ha bármelyik éppen hatalmon lévő párt vagy koalíció úgy látná, a vadászat annyira heves ellenérzést vált ki a tömegekből, hogy az nekik fekete pont, akkor lehet, hogy változtatnának. Ma még az jellemző, hogy a vadászati lobbierősebb a természetvédelmi lobbinnál, egész egyszerűen sokkal több érdek fűződik hozzá.

Az általa mondottak fényében arról is megkérdeztük Nagy Attilát, hogy a vadászat megállítása mellett mit lehet még tenni, hogy legalábbis megőrizzük a mezeipacsirta-állományt. Válasza nem túl szívderítő, mint mondta, ismét csak abban lát esélyt, hogy uniós szinten lépnek. Szerinte a közös agrárpolitikának kellene a zöldítés meg a környezetbarát gazdálkodás felé elmozdulnia, ezt kellene népszerűsíteni, hogy a földön fészkelő madarak ne sínyledjék meg a gazdálkodást.

Bár ő maga sosem vadászott, és egy természetvédelmi szervezet tagja, ezzel együtt el tudja fogadni, hogy a vadászat létezik, mondta Nagy Attila. Az azonban a vadászoknak is érdekük lenne, hogy ez a folyamat fenn tartható legyen, s ne egy eleve csökkenő állományú faj példányait lőjék ki.

FRIED NOÉMI LUJZA